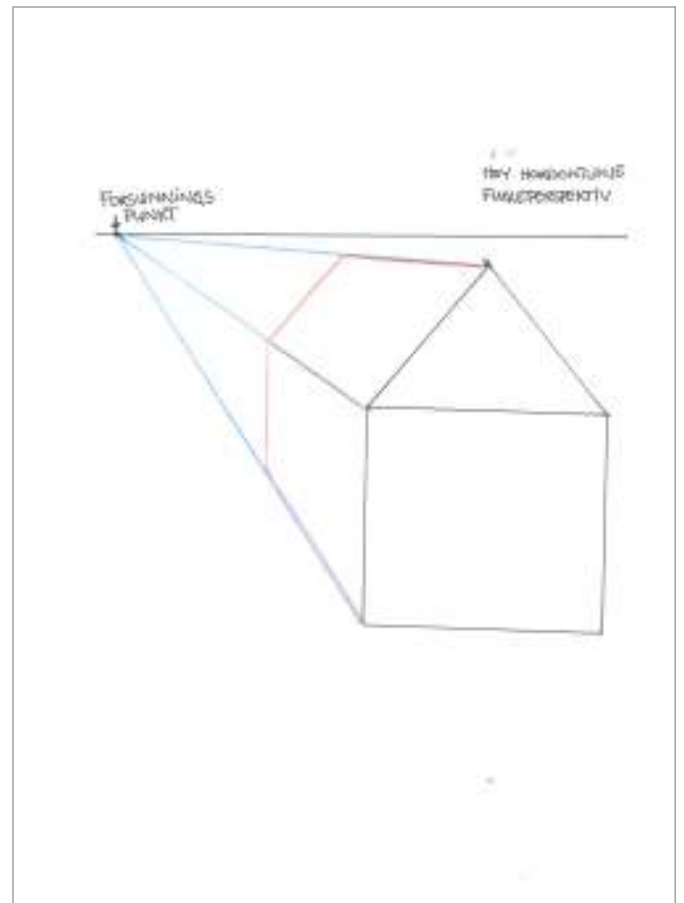
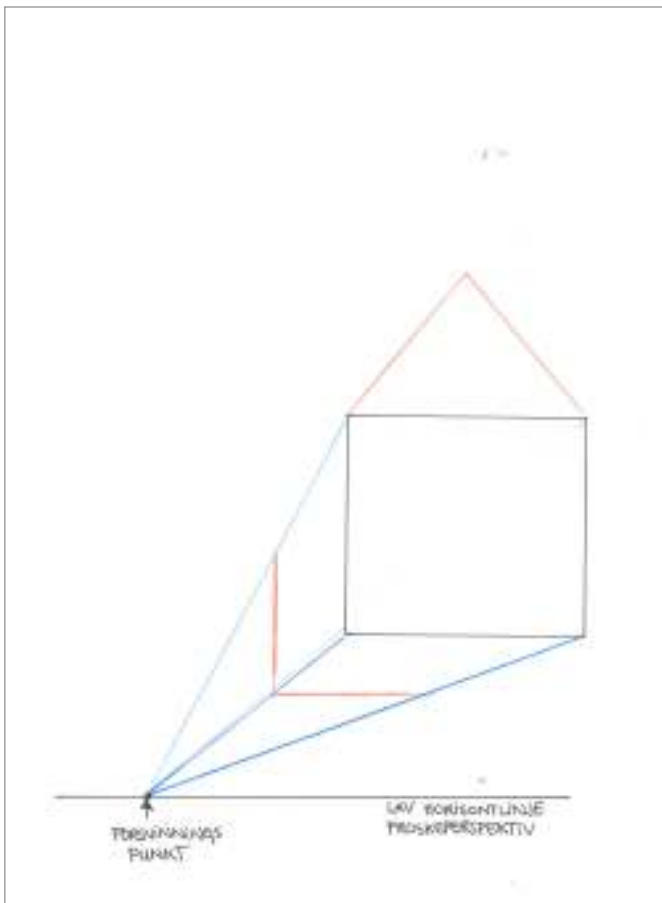

Perspektivtegning

-12 timers kurs

Undervisningsopplegg i kunst og håndverk, 5.-7. klasse.

Tema 1. Perspektivtegning

- a) Sentralperspektiv
- b) Forminskning

Tema 2. Fargelære, fargebruk som forsterker mtp å skape romfølelse.

Begrepsavklaringer:

- Perspektivtegning
- Horisontlinje
- Forsvinningspunkt
- Ettpunktsperspektiv (sentralperspektiv)
- Fugleperspektiv
- Froskeperspektiv.

1a)

1. økt.

Sjekke etablert kunnskap i perspektivtegning:

1. Stilleben: en pult plasseres i klasserommet med et krus, ball og en melkekartong oppstilt.
Elevene tegner det de ser.
2. Tegn et hus hvor to av veggene synes samtidig.
(Tegn slik du tror det ser ut.)

2. økt.

1. Presenter for elevene hvordan kunstnere har brukt matematikk for å skape tredimensjonalitet i sine bilder.
(Kort historikk m/ bilder fra antikken og renessansen.)
-Som kontrast: se og samtale om en feilkonstruert kube.
2. Demonstrer konstruksjon av esker/bjelker i ettpunktsperspektiv. (tavle)
3. Elevene konstruerer mange esker og bjelker i ulike størrelser.

Fra Antikken...

Kirken hadde i middelalderen det dominerende marked for billedkunsten. Det var hovedsakelig skulptur, maleri og bilder i bibelen og religiøse skrifter. Billedkunsten skildret hovedsaklig hellige personer og begivenheter fra bibelen og fra helgenenes liv. Helgenene og de hellige personers utseende var ukjent for kunstnerne.

Billedfremstillingen fulgte derfor et skjema som skulle gjøre dem identifiserbare. Slik blir billedfremstillingen sterkt tradisjonsbundet og skjematisk. Etter som kirkens ikke forandret seg, gjorde heller ikke billedkunsten det.

Arbeidet med å løse linjeperspektivet sto stille. Antikkens perspektiv ble ikke utviklet i middelalderen, fordi det ikke var noe behov for det. Men likevel er perspektivet til stede i bildene. Vi ser stadig forsøk på perspektivisk gjengivelse av inventardetaljer (møbler/bord) og rom. Men det er ikke like viktig som det dekorative. Romillusjonen ble aldri viktig. Dette er ikke å forstå dit hen at middelalderens billedkunst ikke utviklet seg, men utviklingen skjedde langsomt.

...til Renessansen.

Ordet **renessanse** betyr gjenfødelse, og med det tenker vi på den åndelige oppvåkningen som gikk over Europa fra slutten av 1300-årene. Denne oppvåkningen fornyet diktning, arkitektur, billedkunst og vitenskap. Renessansen regnes fra omkring år 1400 til ca.1600, med noe variasjon.

Bilde fra Antikken:

Viktige kunstnere i Renessansen:

Vi kjenner ikke middelalderens kunstnere. De forblir anonyme. Dette endret seg mot slutten av middelalderen. Tre navn dukker opp: [Cimabue](#), [Duccio](#) og [Giotto](#). De representerer en markert dreining mot en mer naturtro gjengivelse med individuelle trekk, form og volum i kirkemaleriet. De kan sees på som både ansatsen til og begynnelsen på Renessansen.

Duccio:

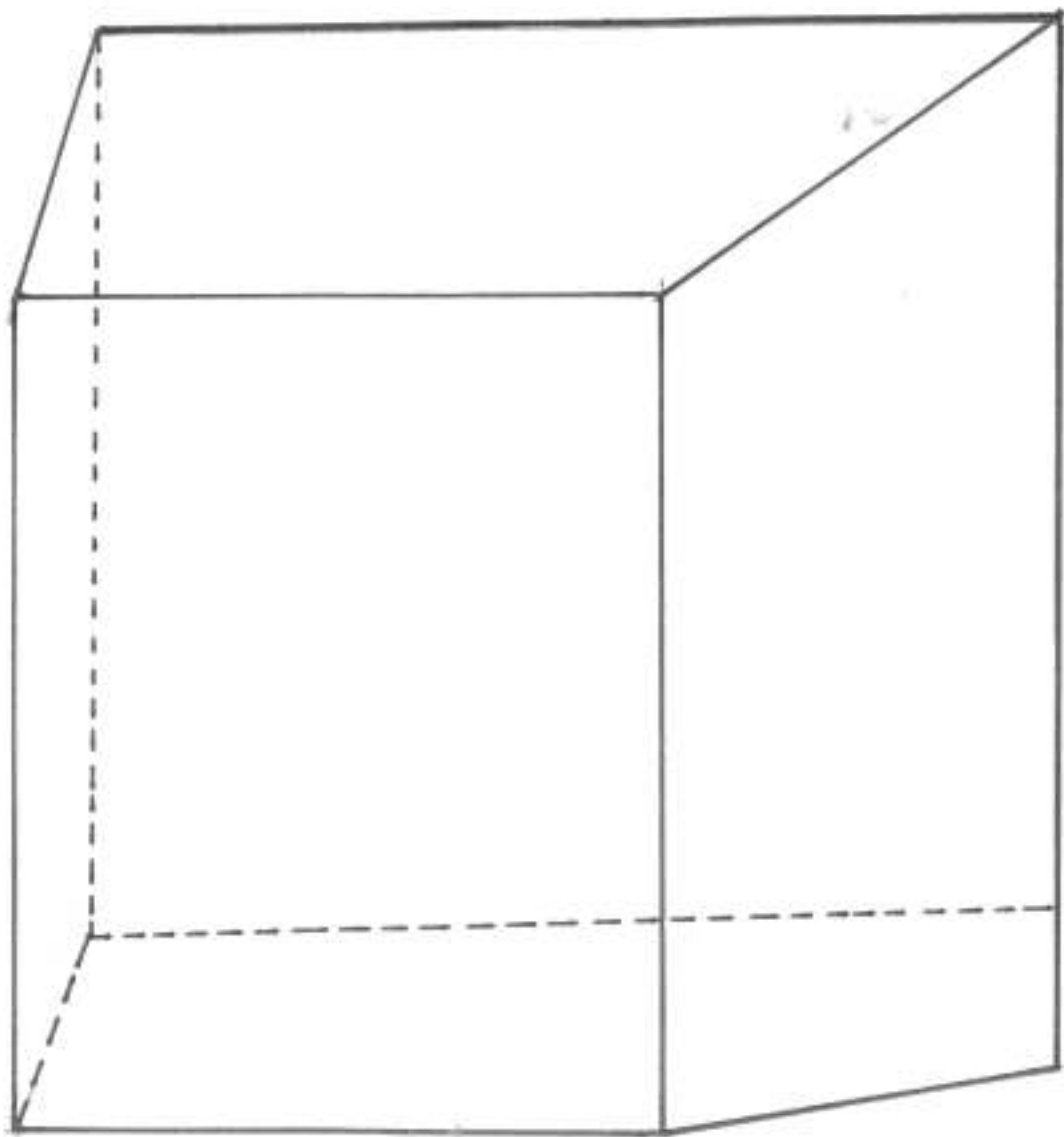

Giotto:

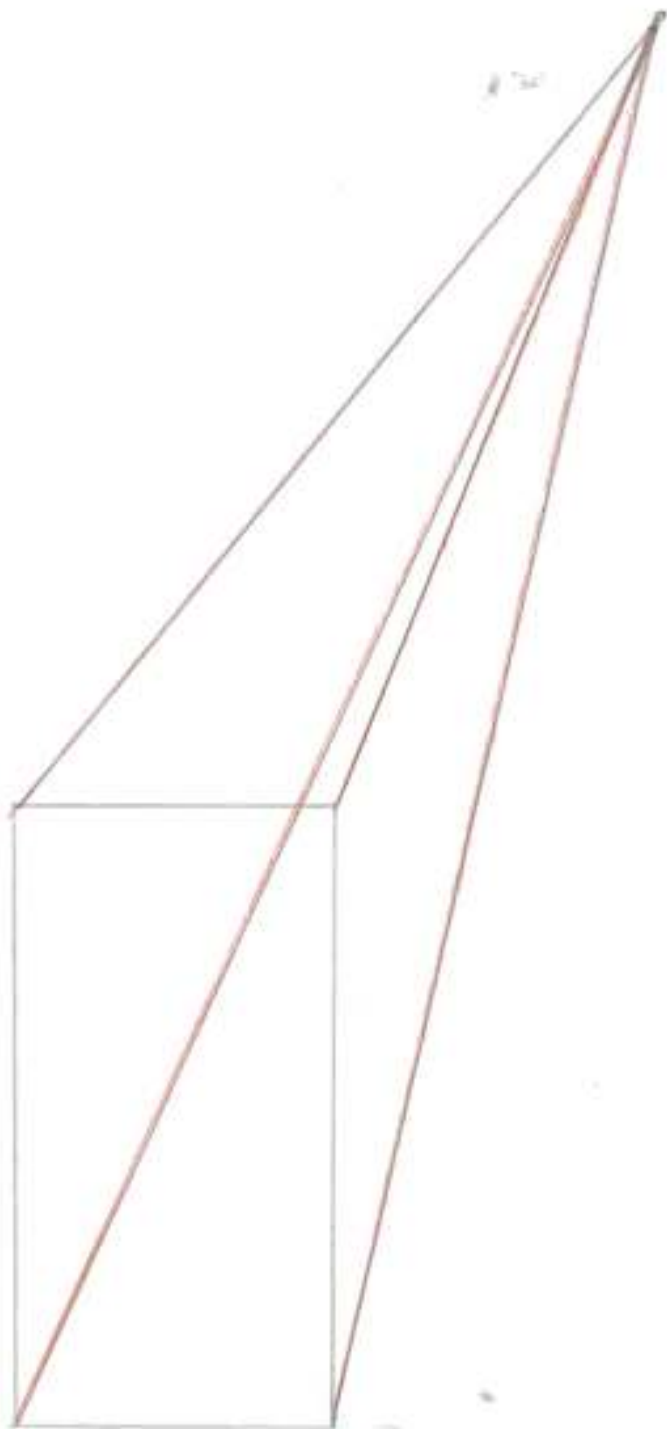
Hva med denne kuben?

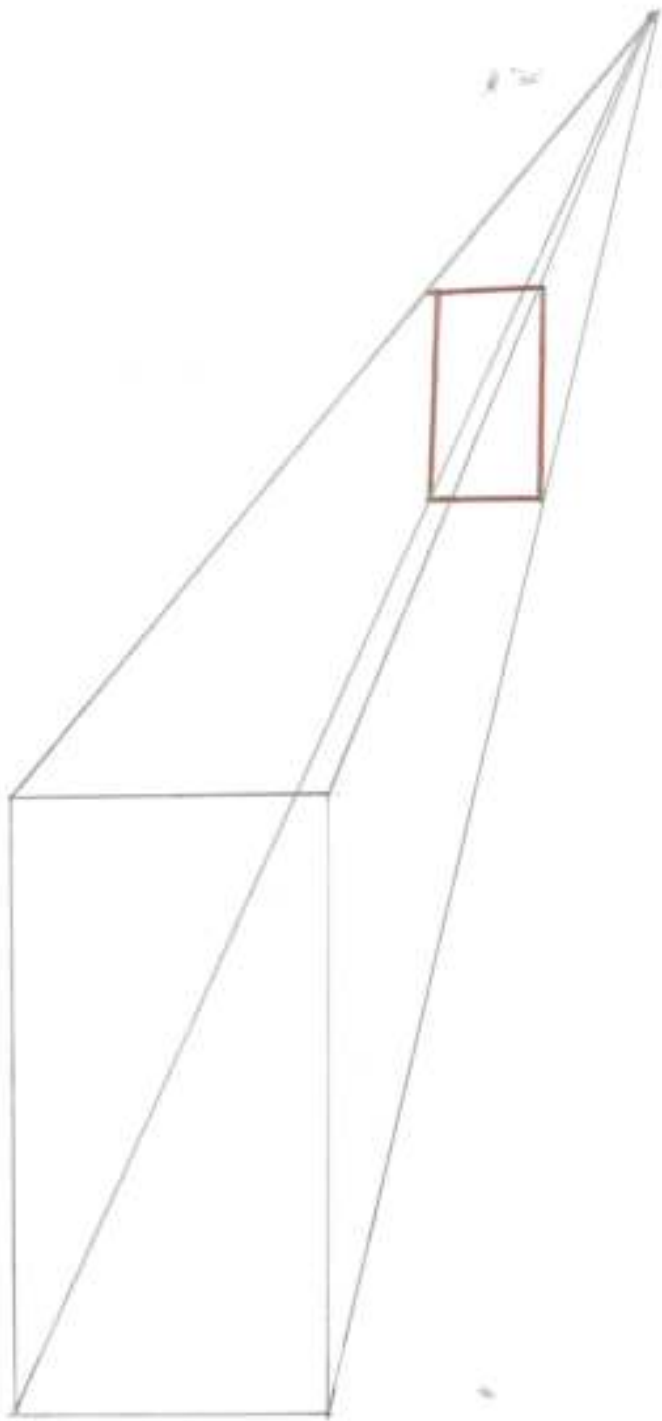

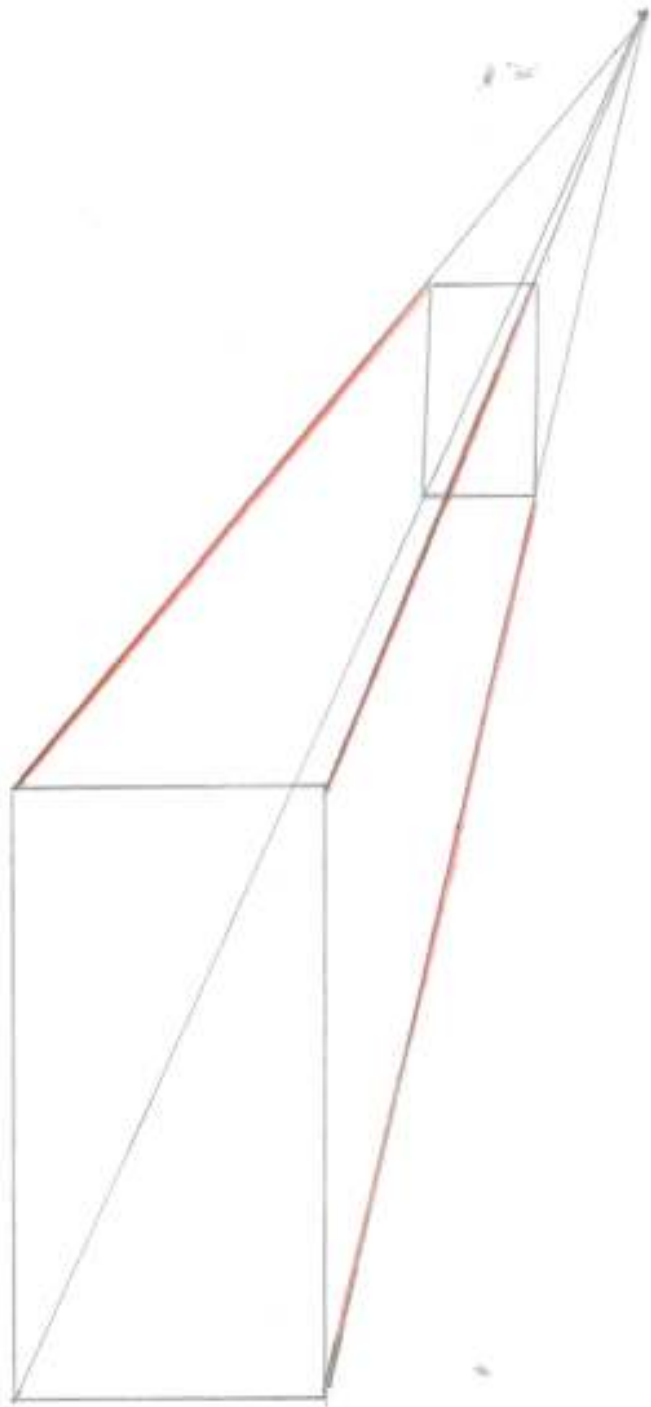
1

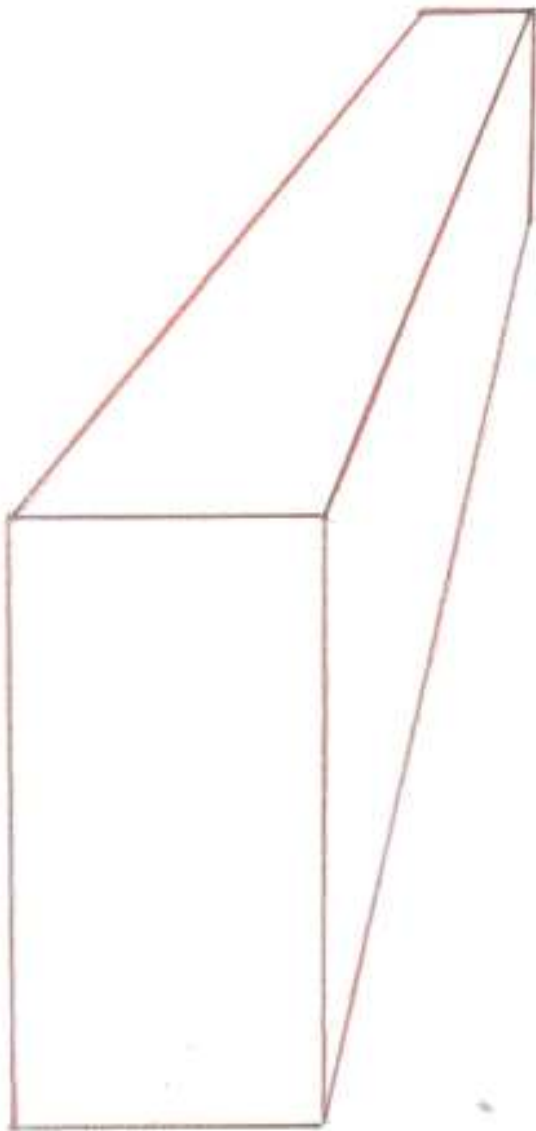

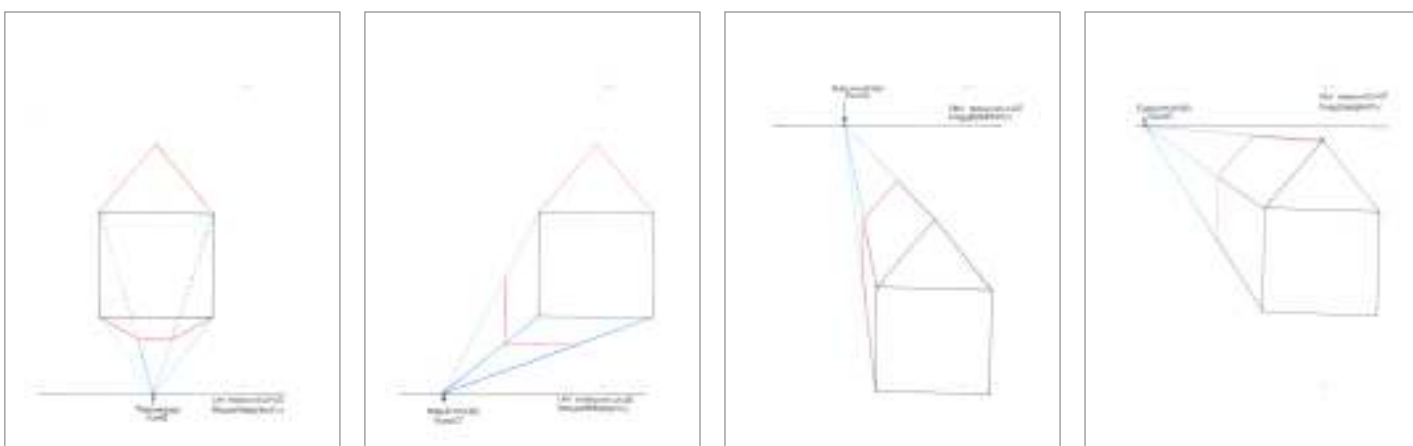
3. økt.

1. Elevene går ut for å studere horisontlinjen i forhold til et hus:
 - a) Hvor er horisontlinjen i forhold til huset når vi står ved siden av huset?
 - b) Hvor er horisontlinjen i forhold til huset når vi ligger på bakken?
 - c) Hvor er horisontlinjen i forhold til huset når vi står på et opphøyd punkt og ser ned på huset?

Hensikt: Erfare sammenhengen mellom horisontlinjen og øyehøyden.

Innledningen til det å konstruere et hus sett fra ulike perspektiv.

2. Tegn hus! Bruk oppskriften under for tegning av hus vha ettpunktperspektiv:

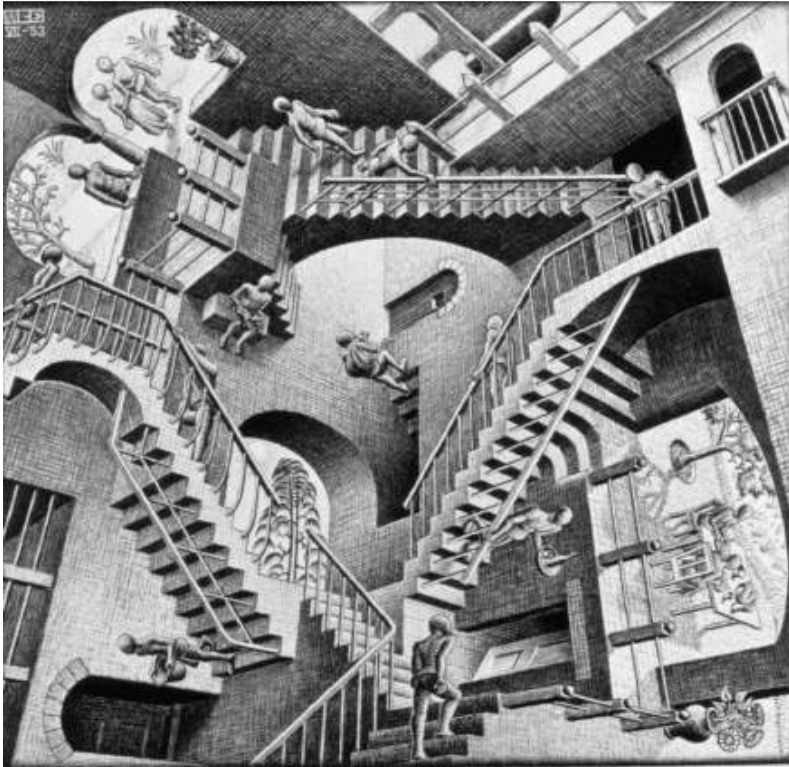

Oppskrift: Tegne hus vha ettpunktperspektiv (sentralperspektiv):

1. Skisser horisontlinjen. Bestem om den skal være langt nede (froskeperspektiv), nær midten eller langt oppe (fugleperspektiv).
2. Tegn et kvadrat eller rektangel som endevegg. Tegn en trekant på toppen av gavlveggen.
3. Sett av forsvinningspunktet og trekk linjer fra hjørnene og toppen av taket til forsvinningspunktet.
4. Bestem hvor langt huset skal være og tegn en loddrett linje som enden på husveggen.
5. Tegn taket på skrå, parallelt med siden i trekanten.

4. økt

1. Studere og samtale om et feilkonstruert bilde av Escher.
2. Konstruere en pult i perspektiv.

1b)

5. økt. Forminskning som teknikk for å styrke romfølelsen.

Elevene skal få erfare hvordan plassering av mennesker i et rom kan skape dybdevirkning. (Deler gruppen i to, med ulike oppgaver, kun 2 produkt.)

1. Tegn en rett linje nederst på et ark.
Klipp ut menneskefigurer i ulik størrelse fra ukeblad og plasser dem med føttene på linjen.
2. Tegn en rett linje langt oppe på et ark.
Klipp ut menneskefigurer i ulik størrelse fra ukeblad og plasser dem med øynene på linjen.

Resultatet henges opp på en vegg i klasserommet.

Gruppearbeidet vil gi et tydelig visuelt bilde av øyehøydens betydning for romvirkningen.

Elevene vil fort kunne se at bildet hvor alle menneskene blir plassert ved siden av hverandre blir helt feil. Noen vil synes som store kjemper, mens andre så bitte små ut.

På det andre bildet, hvor de plasseres med øynene på linje, vil de tydelig se at de store står nærmere og de små lenger unna.

NB! Objektstørrelse alene er ikke nok for å skape dybde, plassering er like viktig!

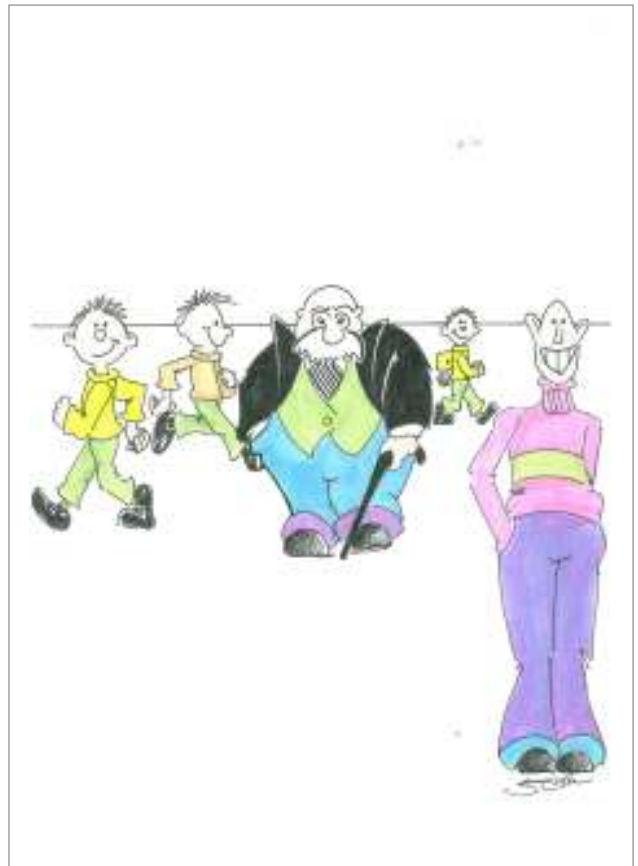
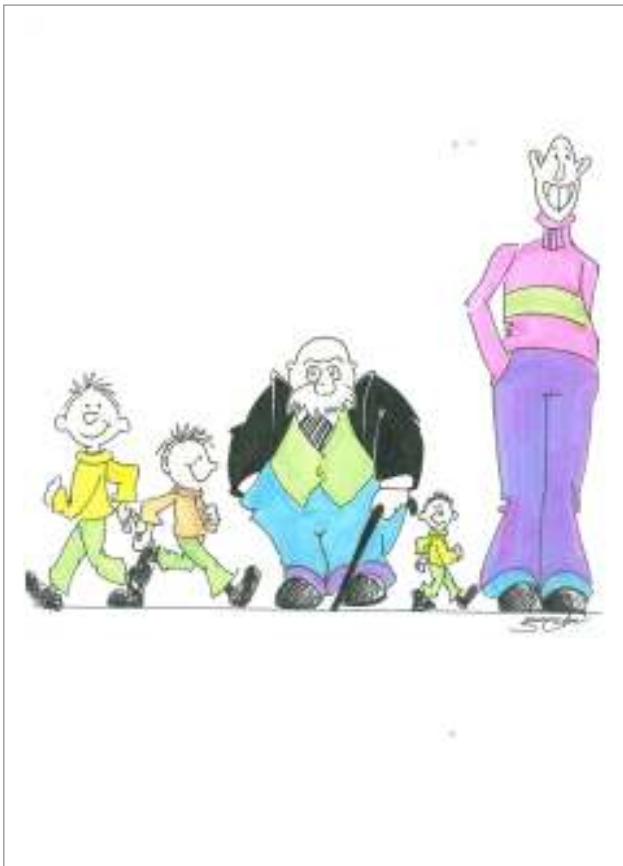
Denne øvelsen kan gjøres "live" i gymsalen. Noen jevnhøye elever stiller seg på ulik avstand fra scenen. Alle andre står ved scenekanten og ser utover mot ribbeveggen.

-Hvor langt opp på veggen når hodene til elevene?

-Hva med føttene, starter også på samme sted for alle elevene?

Elevene vil oppdage at hodene vil være jevnhøye, mens føttene vil komme lenger opp jo lenger bak de står.

Altså, forsøket stemmer med virkeligheten.

6. økt

1. Konstruer et rom på et papir hvor tak, gulv og tre vegger kan ses.
2. Klipp igjen ut mennesker i ulike størrelser og lim dem inn i øyehøyde.

-Her vil elevene se at perspektivlinjene forsterket romvirkningen enda mer enn gruppearbeidet i 5. økt

Tema 2, Fargelære: (fargekontraster)

Kontrast: Forskjellen i farge mellom deler av et bilde.

Forskjellen i lys mellom deler av et bilde (lys/skygge)

At noe står i kontrast til noe annet, betyr at det er stor forskjell.

Største kontrast finner vi i fargesirkelen om vi beveger oss tvers over sirkelen fra den valgte fargen. Eks.: Fra rød til grønn.

-Komplementærkontrast, sekundærkontrast, tertiærkontrast.

Additiv fargeblanding. Lysfarger. (RGB):

Blander blåfiolett lys med grønt lys → Turkis lys (lys+lys= dobbelt så lyst)

Blander blåfiolett lys + grønt lys + rødt lys = Hvitt lys (altså ingen synlig farge)

Subtraktiv fargeblanding. Pigmentfarger. (SMYC):

Blander primærfargene (rød, blå, gul) = tilnærmet sort. Hver farge "sluker" litt av lyset

Fargekontraster:

Varm - kald, Aktiv - passiv, primærfargekontrast, sekundærfargekontrast.

Hvordan bruke farger til å forsterke romfølelsen i et bilde?

-Nære farger er sterke (lite vann) - Fjerne farger er svake (mye vann)

-Nære farger er varme (gul - rød) - Fjerne farger er kalde (lilla - grønn)

Oppgave:

1. Lag fargesirkelen med 8 farger
2. Skriv opp alle primærfargekontrastene
3. Skriv opp alle sekundærfargekontrastene
4. Lag en rød konturlinje langs de varme fargene i sirkelen og en blå langs de kalde.

Sluttoppgave: (elevene jobber selvstendig og bruker det de har lært)

1. Tegn et bilde hvor du bruker perspektiv.
Bildet skal inneholde minst et hus, vei eller toglinje, trær eller stolper.
2. Skisser og mal et bilde som inneholder samme "tingene" som i oppg.1.
Fargene du bruker skal forsterke romfølelsen. Altså bruk varm-kald kontrast.

Lykke til :o).

Begrepsavklaring:

Perspektivtegning:

Konstruksjon av perspektiv brukes for å formidle illusjon av en tredimensjonal virkelighet på en todimensjonal flate.

Horisontlinje:

Linjen der himmel og hav tilsynelatende møtes. Det er viktig å vite hvor den er, selv om den kan være skjult bak bygninger, trær eller åser.

Horisontlinjen trekkes alltid som en vannrett linje over bildet.

Øyehøyden til tilskueren er på horisontlinjen!

-Hvis han betrakter landskapet fra et høyt punkt, vil horisontlinjen ligge høyt oppe på bildet.

-Hvis han ligger på bakken, vil horisontlinjen ligge nær bunnen av bildet.

Forsvinningspunkt:

Punktet hvor to eller flere linjer som beveger seg bort fra tilskueren, tilsynelatende møtes.

Ettpunktperspektiv: (sentralperspektiv)

Alle linjer som fjerner seg i en rett vinkel på bildeplanet, møtes i et forsvinningspunkt på horisontlinjen.

Alle linjer som er parallelle med billedplanet, forblir parallelle på bildet.

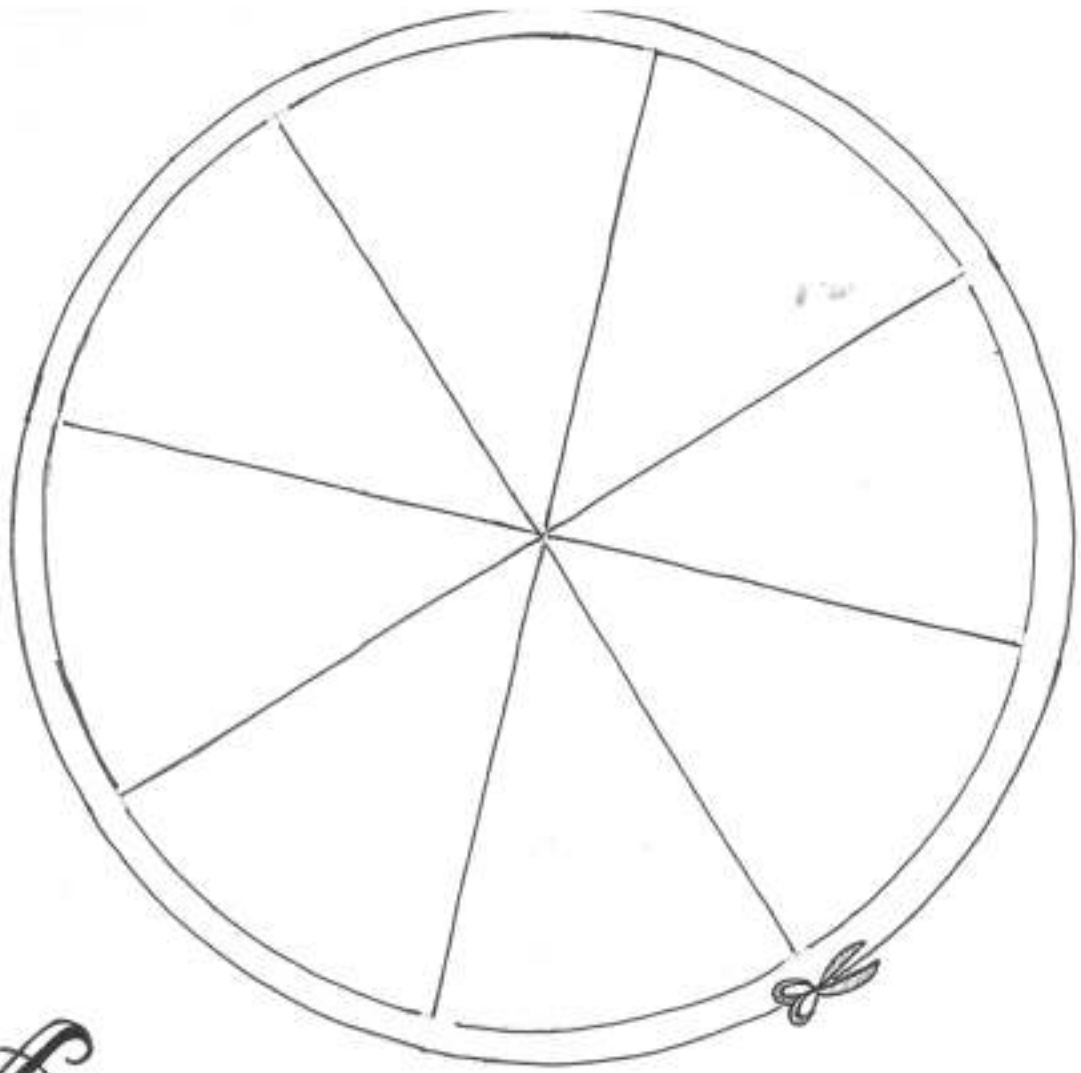
Denne måten å konstruere perspektiv på, blir ikke fotografisk riktig, men skaper en god dybdevirkning i bildene. (se fig. med bjelker/hus).

Fugleperspektiv:

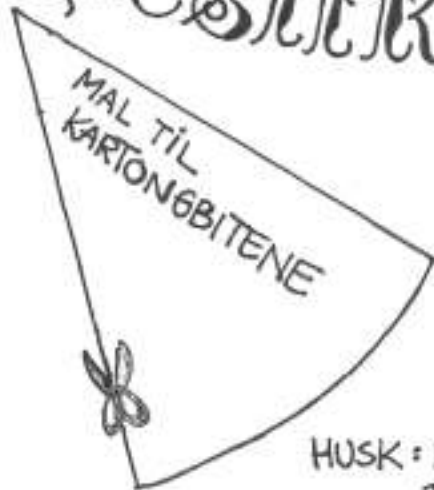
Hvis objektene tegnes under horisontlinjen (øyehøyden til tilskueren), vil det se ut som tilskueren betrakter objektet fra et høyt punkt.

Froskeperspektiv:

Hvis objektet tegnes fra horisontlinjen og oppover, vil det se ut som om tilskueren betrakter objektene liggende på bakken.

Fargesirkelen

HUSK: KLIPP SAKTE OG VÆR
PINLIG NØYAKTIG!